

ละเมิดทางการกีฬาในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา

Sports Torts in the United States and Canada

ปีติเทพ อยู่ยืนยง¹
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200, ประเทศไทย
อีเมลติดต่อ: pedithep.y@cmu.ac.th

Pedithep Youyuenyong²
Faculty of Law, Chiang Mai University
239 Huay Kaew Road, Mueang, Chiang Mai 50200, Thailand
Email: pedithep.y@cmu.ac.th

Received: February 8, 2019; Revised: April 20, 2019; Accepted: May 3, 2019

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเด็นปัญหาทางกฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาที่สะท้อนหลักกฎหมายลักษณะละเมิดในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบทางละเมิดและการกีฬา ซึ่งรวมถึงประเด็นปัญหาในบริบทของความรับผิดชอบอันเกิดจากกิจกรรมกีฬา ความรับผิดชอบจากความประมาทเลินเล่อที่ก่อให้เกิดอาการบาดเจ็บในกีฬา ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดอันเกิดจากการใช้ความรุนแรงในกีฬาอาชีพและข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิด

จากการศึกษาพบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาต่างก็ได้อาศัยกฎหมายลักษณะละเมิดเพื่อมาปรับใช้ในข้อพิพาททางการกีฬาระหว่างองค์กรกีฬา นักกีฬา และสโมสรกีฬา โดยบทความฉบับนี้ได้วิพากษ์เกี่ยวกับการเติบโตของการละเมิดทางการกีฬา โดยหยิบยกคำพิพากษาของศาลในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดามาวิเคราะห์พัฒนาการของการละเมิดทางการกีฬาที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา โดยทำการวิเคราะห์เพื่อให้ได้บทสรุปถึงวิธีการใช้หลักความรับผิดเพื่อละเมิด เพื่อมาปรับใช้กับสถานการณ์ทางกีฬาที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งหากนักกีฬาได้กระทำการละเมิดแล้ว จำเป็นต้องเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายจากการกระทำละเมิด เพื่อให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิม

คำสำคัญ: ละเมิด; การกีฬา; ประเทศสหรัฐอเมริกา; ประเทศแคนาดา

¹ อาจารย์.

² Lecturer.

Abstract

This article aims to examine legal issues in the United States and Canada that reflect some of the tort law principles faced by the relationship between tort liability and sports. These include legal issues that arise in the context of liability for sports activities, liability in negligence for sporting injuries, liability for violence in professional sports and major defenses to liability.

The results of this article show that both the United States and Canada applied the torts law to different sports situations where disputes arise between the sports organizations, namely between athletes or between clubs. Additionally, this article also critically discusses the growing range of sports torts. Case studies are used throughout and an analytical approach is taken which considers developments of the sports torts in both jurisdictions. By analyzing to obtain a summary showing how the principles of tort liability are applied in different ways to the sports circumstances in which a sportsperson may be liable to provide a remedy to another for the consequences of a civil wrong.

Keywords: Torts; Sports; United States; Canada

1. บทนำ

ในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดานั้น ปัญหาอันเกิดจากการฟ้องร้องในแวดวงกีฬาอาชีพ (Professional Sports)³ มีจำนวนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละมลรัฐ ข้อพิพาทที่เกิดจากการฟ้องร้องส่วนหนึ่งเป็นคดีละเมิดอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬา (Sports Participants)⁴ เช่น นักกีฬาอาชีพ (Professional Player) สโมสรกีฬา (Sports Club) ผู้ฝึกสอนกีฬา (Coach) ผู้ดูแลสุขภาพนักกีฬา (Athletic Trainer) ผู้ตัดสินกีฬา (Referee) และผู้ชมการแข่งขันกีฬา (Fans) ที่ไม่ยอมกระทำตามกฎเกณฑ์กติกา มารยาทในการแข่งขันกีฬาจนบังเกิดความเสียหายต่อบุคคลอื่นหรือกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดโดยไม่ใยดีต่อผลร้ายที่เกิดขึ้นต่อบุคคลอื่น ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำอันก่อให้เกิดความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬา ไม่ว่าจะทำให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด (การกระทำอันเป็นการสร้างความเสียหายต่อสิทธิของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬา สิทธิดังกล่าวต้องมีกฎหมายรับรองหรือคุ้มครอง ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายกีฬา (Sports

³ Stephen J. Gulotta, "Torts in Sports-detering Violence in Professional Athletics," *Fordham Law Review* 5, no. 48 (April 1980): 764-793.

⁴ Jay A. Urban, "Sports Torts in Wisconsin," *Marquette Sports Law Review* 2, no. 8 (April 1998): 365-386.

Law) หรือกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง)⁵ อีกประการหนึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬาบางสาขาวิชาชีพ อาจกระทำการโดยปราศจากความระมัดระวังตามหน้าที่ที่ตนมี (Duty of Care)⁶ จนไปก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬาคนอื่น ๆ หรือกระทำการบางอย่างที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานตามปกติในกิจการงานวิชาชีพของตนในลักษณะที่ไม่มีกฎหมายให้อำนาจ ถือเป็นทริกกีฬาปฏิบัติ (Sports Malpractice) จนไปก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬาคนอื่น ๆ ผู้กระทำทริกกีฬาปฏิบัติ ก็ย่อมต้องมีความรับผิดชอบจากการประกอบวิชาชีพของตน (Sports Professional Liability)

นอกจากนี้ ในวงการกีฬาหลากหลายชนิดกีฬาของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาไม่ว่าจะเป็น กีฬาอเมริกันฟุตบอล (American Football) กีฬาบาสเกตบอล (Basketball) กีฬาฮอกกี้น้ำแข็ง (Ice Hockey) และกีฬาเบสบอล (Baseball) ต่างก็พยายามพัฒนาให้ระบบการจัดการแข่งขันกีฬาในลักษณะของระบบลีกกีฬาอาชีพ (Professional Sports Leagues) ได้แก่ ระบบการแข่งขันกีฬาอาชีพหลากหลายชนิดกีฬาในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาประกอบไปด้วยสโมสรกีฬาชั้นนำกับสโมสรกีฬาท้องถิ่นจากหลายมลรัฐ ซึ่งมีการเลื่อนระดับคะแนนหรือลดระดับคะแนนตามการแพ้ชนะของแต่ละสโมสรกีฬา⁷ เช่น ลีกกีฬาอเมริกันฟุตบอลแห่งชาติ (National Football League: NFL) ลีกสมาคมกีฬาบาสเกตบอลแห่งชาติ (National Basketball Association: NBA) และลีกกีฬาเบสบอลหลัก (Major League Baseball: MLB) โดยลีกต่าง ๆ มีองค์กรกำกับกีฬา (Governing Body for Sports) ในแต่ละชนิดกีฬาเป็นผู้จัดการแข่งขันหรือเข้ามาเป็นผู้กำกับดูแลการจัดการแข่งขันให้มีธรรมาภิบาลภายใต้กฎกติกาการแข่งขันเดียวกัน และมีการบริหารจัดการที่เป็นไปตามมาตรฐานตามแต่ละชนิดกีฬา องค์กรกำกับกีฬาในแต่ละชนิดกีฬามักดำเนินการอันมีคณะกรรมการ (Committee) ควบคุมกติกามารยาทในการแข่งขันกีฬาหรือควบคุมจริยธรรมของนักกีฬามีอาชีพที่มาเข้าร่วมการแข่งขันในระบบลีกต่าง ๆ

องค์กรกำกับกีฬาอาจมีอำนาจในฐานะที่เป็นองค์กรกีฬาอาชีพตามกฎหมายกีฬาประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาได้กำหนดมาตรฐานการดำเนินการแข่งขันหรือกฎระเบียบเกี่ยวกับการแข่งขัน ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬาตามแต่ละชนิดกีฬาพึงต้องยึดถือและปฏิบัติร่วมกัน ผู้เข้าร่วมการแข่งขันในระบบลีกของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาพึงต้องใช้ความระมัดระวังตามหน้าที่ที่ตนมี แต่หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬาได้ฝ่าฝืนหน้าที่ที่ตนมี (Duty was Breached) แล้วการฝ่าฝืนหน้าที่ที่ตนมีเป็นไปในลักษณะที่ไปสร้างความเสียหายหรือก่ออาการบาดเจ็บต่อบุคคลอื่น (Breach of the Duty of Care Caused the Damage or Injury to the Victim) เช่นว่านี้ ย่อมถือเป็นการกระทำโดยประมาทเลินเล่อทางการกีฬา (Sports Negligence)⁸ โดยในปัจจุบันมีคดีทางแพ่งจำนวนไม่น้อยที่นักกีฬาอาชีพในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศ

⁵ John F. Carrol, "Torts in Sports-I'll See You in Court," *Akron Law Review* 3, no. 16 (July 1983): 537-553.

⁶ Thomas H. Sawyer, "Torts, Negligence, Duty and Sports Injuries," *Journal of Physical Education, Recreation and Dance* 4, no. 74 (February 2013): 18-19.

⁷ Jeffrey A. Citron and Mark Ableman, "Civil Liability in the Arena of Professional Sports," *UBC Law Review* 2, no. 36 (June 2003): 193-203.

⁸ Richard J. Hunter, "An "Insider's" Guide to the Legal Liability of Sports Contest Officials," *Marquette Sports Law Review* 2, no. 15 (June 2005): 369-414.

แคนาดาต้องตกเป็นจำเลยถูกฟ้องร้องเรียกค่าสินไหมทดแทน อันเนื่องมาจากการกระทำโดยประมาทเลินเล่อทางการกีฬา

นอกจากนี้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬาอาจกระทำละเมิดต่อบุคคลอื่นโดยจงใจ (Intentional Torts) ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬาคนอื่น ๆ ได้รับความเสียหาย โดยผู้กระทำละเมิดในลักษณะเช่นว่านี้ต้องรู้อันถึงถึงความเสียหายอันเกิดจากการกระทำของตน⁹ เช่น การทำร้ายที่เป็นอันตรายต่อกายและจิตใจ (Battery) และการชู่เขี่ยที่ยังไม่เป็นอันตรายต่อกายและจิตใจ (Assault) เป็นต้น

บทความฉบับนี้ จึงมุ่งนำเสนอประเด็นปัญหาทางกฎหมายที่สะท้อนความท้าทายร่วมสมัยของละเมิดทางการกีฬาในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา ทั้งในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการกระทำโดยผิดกฎหมาย (Actionable Wrong) จนไปกระทบต่อชีวิต ร่างกาย อนามัย และทรัพย์สินของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬา รวมไปถึงประเด็นปัญหาในบริบทของความรับผิดอันเกิดจากกิจกรรมกีฬา (Sports Activities) ความรับผิดจากความประมาทเลินเล่อที่ก่อให้เกิดอาการบาดเจ็บในกีฬา (Sports Injuries) ความรับผิดเพื่อละเมิดอันเกิดจากการใช้ความรุนแรงในกีฬาอาชีพ (Sports Violence) และข้อต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิด (Defences) พร้อมยกตัวอย่างคดีละเมิดทางการกีฬาในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา ที่ศาลของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาได้วางหลักในประเด็นเกี่ยวกับละเมิดทางการกีฬาเอาไว้

2. การละเมิดทางการกีฬาในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา

โดยการละเมิดทางการกีฬา (Sports Torts) ได้แก่ นิติเหตุที่ก่อให้เกิดผลในทางกฎหมายประการหนึ่ง (Legal Cause) กล่าวคือ แม้ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬาอาจมิได้สมัครใจก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เฉกเช่นเดียวกับการทำนิติกรรมหรือสัญญา แต่เมื่อมีการกระทำอันก่อให้เกิดความเสียหาย (Damages) ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบุคคลอื่นที่อยู่ในแวดวงกีฬาแล้ว ประกอบกับมีกฎหมายคอมมอนลอว์ประเทศสหรัฐอเมริกา (และบางรัฐในประเทศแคนาดา) ได้มีหลักเกณฑ์หรือมีคำพิพากษาของศาลยุติธรรมคอมมอนลอว์ประเทศสหรัฐอเมริกาได้วางบรรทัดฐานให้ถือว่าการกระทำดังกล่าวถือเป็นความผิดทางแพ่ง (Civil Wrong) ก็ถือได้ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬาดังกล่าวเป็นผู้กระทำละเมิดและต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน (Compensations)¹⁰ เพื่อการนั้น

ความรับผิดทางละเมิดทางการกีฬาแบ่งออกเป็น 3 ประการด้วยกัน ได้แก่ ความรับผิดเพื่อละเมิดทางการกีฬาอันเกิดจากการกระทำของตนเอง (Fault Liability) ความรับผิดเพื่อละเมิดทางการกีฬาอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious Liability) และความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability) ผู้เขียนจึงขออธิบายสาระสำคัญดังต่อไปนี้

⁹ Adam Epstein, "Teaching Torts with Sports," *Journal of Legal Studies Education* 1, no. 28 (February 2011): 117-142.

¹⁰ US Legal, "Tort Law," last modified n.d., accessed March 8, 2019, <https://www.sportslaw.uslegal.com/tort-law/>

1) ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดทางการกีฬาอันเกิดจากการกระทำของตนเอง ได้แก่ ความรับผิดชอบอันเกิดจากการกระทำจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในแวดวงกีฬา โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ กระทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบุคคลอื่นที่อยู่ในแวดวงกีฬาคอนอื่นได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ในส่วนการกระทำอาจเป็นการกระทำละเมิดทางการกีฬานั้น อาจเป็นการกระทำละเมิดโดยจงใจ (Intentional Torts) คดีที่ศาลแคนาดาได้เคยวินิจฉัยเอาไว้ เป็นคดีที่ส่งผลต่อกระบวนการยุติธรรมทางการกีฬาเอาไว้ ตัวอย่างเช่น

คดีที่นักกีฬาฮอกกี้น้ำแข็งอาชีพที่กำลังลงแข่งขันในเกมการแข่งขันกีฬารุ่นผู้ใหญ่ (Senior Level) ได้ตั้งใจทำร้ายร่างกายนักกีฬาฮอกกี้น้ำแข็งอาชีพที่เป็นผู้เล่นฝ่ายตรงข้าม (Opposing Team) จนเป็นเหตุให้นักกีฬาฮอกกี้น้ำแข็งอาชีพผู้ถูกรับทำร้ายหมดสติลง (Plaintiff Unconscious) แม้ว่าฝ่ายจำเลยพยายามหยิบยกหลักความยินยอมไม่เป็นละเมิด (Volenti Non Fit Injuria) มาเป็นข้อต่อสู้ในคดีดังกล่าว (Player's Immunity From Liability) โดยอ้างว่าฝ่ายโจทก์ผู้เสียหายได้ยินยอมสมัครใจลงแข่งขันกีฬาน้ำแข็งเองอันถือเป็นธรรมเนียมจารีตประเพณีในทางการแข่งขันกีฬาอาชีพ แต่หากเป็นการจงใจทำร้ายที่เป็นอันตรายต่อกายต่อฝ่ายโจทก์นักกีฬาฮอกกี้น้ำแข็งอาชีพที่เป็นผู้เล่นฝ่ายตรงข้ามแล้ว ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ต้องห้ามชัดเจนโดยกฎหมายหรือไม่มีกฎหมายให้อำนาจที่จะกระทำได้ จะนำมาอ้างเหตุยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบเพื่อละเมิดจากการอาศัยข้ออ้างตามหลักความยินยอมไม่เป็นละเมิดไม่ได้ เพราะการทำร้ายร่างกายดังกล่าวเป็นการกระทำอันก่ออันตรายที่ไม่จำเป็นต่อการแข่งขัน¹¹ (Unnecessarily Harmful Acts) การวางบรรทัดฐานของศาลแคนาดาพิจารณาพิพากษาให้โจทก์ได้รับค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาความเสียหายในคดีนี้ได้ส่งผลต่อการศึกษากฎหมายกีฬาในประเทศสหรัฐอเมริกาด้วย เนื่องจากการวางบรรทัดฐานในเชิงอธิบายให้ผู้อ่านคำพิพากษาได้เข้าใจเส้นแบ่ง (Line) ข้อแตกต่างระหว่างอำนาจตามหลักความยินยอมไม่เป็นละเมิดกับการกระทำที่ต้องห้ามชัดเจนโดยกฎหมาย ตามที่คดีที่โจทก์ฟ้องละเมิดทางแพ่งต่อจำเลย อันเนื่องมาจากการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำโดยจงใจ เป็นการละเมิดทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย¹² ซึ่งการที่โจทก์ถูกจำเลยใช้ไม้ฮอกกี้ (Hockey Stick) ตีเข้าที่ร่างกายโจทก์ในระหว่างเกมการแข่งขันลีกฮอกกี้แห่งชาติ (National Hockey League: NHL) กำลังดำเนินอยู่ โจทก์จึงได้รับบาดเจ็บสาหัส ศาลแคนาดาจึงพิจารณาพิพากษาให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้กับโจทก์ในเวลาต่อมา

นอกจากนี้ การกระทำจากบุคคลที่อยู่ในแวดวงกีฬาอาจเป็นการกระทำจากความประมาทเลินเล่อ (Negligent Torts) กล่าวคือ การกระทำที่มีบุคคลที่อยู่ในแวดวงกีฬาอาจไม่ได้ตั้งใจให้เกิดความเสียหาย แต่กระทำไปโดยไม่ได้ใช้ความระมัดระวังตามที่ในฐานะที่ตนมีส่วนได้ส่วนเสียกับการฝึกซ้อม การแข่งขันหรือการตัดสินกีฬาอาชีพดังกล่าว ซึ่งบุคคลที่อยู่ในแวดวงกีฬาในภาวะเช่นนั้นจักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ แล้วผู้กระทำอาจใช้ความระมัดระวังเช่นว่านั้นตามที่ตนมีได้ แต่ก็หาได้ใช้อย่างเพียงพอไม่ ตัวอย่างเช่น คดีพิพาทระหว่างโจทก์ซินเทีย เอ จาวอร์สกี (Cynthia A. Jaworski) และจำเลยแฮร์รี่ เคียร์นัน (Harry Kiernan)¹³ ทั้งโจทก์และจำเลยเป็นผู้เล่นในเกมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่จัดขึ้นโดยเทศบาลทาวน์ออฟเซาท์วินเซอร์ (Town of South

¹¹ Agar v. Canning, CarswellMan 59, MJ no. 24 (1956).

¹² R. v. McSorley, BCPC 116, Vancouver Registry no. 111174-1 (British Columbia Provincial Court, 2000).

¹³ Jaworski v. Kiernan, A.2D 332: 241 Conn. 399 (Supreme Court of Connecticut, 1997).

Windsor) โดยจำเลยในคดีนี้ตั้งแต่วันที่ที่จะต้องกระทำเพื่อป้องกันไม่ให้ผลร้ายเกิดขึ้นต่อโจทก์ ซึ่งการงดเว้นดังกล่าวถือเป็นงดเว้นโดยประมาท เพราะโจทก์ได้รับบาดเจ็บจากการกระทำของจำเลย เนื่องจากจำเลยได้กระทำการสไลด์เท้าเข้าแย่งลูกฟุตบอลจากจำเลยด้วยการปะทะ (Sliding Tackle) ซึ่งไม่เพียงจะเป็นการฝ่าฝืนกฎของเกมการแข่งขันในลีกดังกล่าวแล้ว หากแต่ยังถือเป็นการกระทำละเมิดโดยประมาทเลินเล่อไปในคราวเดียวกันอีกด้วย

2) ความรับผิดเพื่อละเมิดทางการกีฬาอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น ได้แก่ ความรับผิดเพื่อละเมิดในกรณีที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในแวดวงกีฬาที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลที่มีหน้าที่ดูแลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าว ไปกระทำละเมิดจนก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในแวดวงกีฬาคนอื่นแล้ว เช่นว่านี้กฎหมายกำหนดให้บุคคลที่มีหน้าที่ดูแลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าวต้องรับผิดเพื่อการกระทำละเมิดอันเกิดจากการกระทำของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในแวดวงกีฬาที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลที่มีหน้าที่ดูแล และได้ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น ตัวอย่างเช่น คดีที่นายเคอร์มิต วอร์ชิงตัน (Kermit Washington) ได้ปรี๊ดตรงเข้าไปต่อนายรูดี ทอมจาโนวิช (Rudy Tomjanovich) โจทก์ ในระหว่างที่เกมการแข่งขันลีกสมาคมกีฬาบาสเกตบอลแห่งชาติ (NBA) กำลังดำเนินอยู่ ทำให้นายรูดี ทอมจาโนวิช โจทก์ได้รับความเสียหายแก่ร่างกายอย่างสาหัสอันเกิดจากอาการกะโหลกร้าว (Skull Fracture) อาการกระทบกระเทือนทางสมองอันที่เกิดจากของแข็งกระแทกศีรษะ (Concussion) และอาการบาดเจ็บบริเวณใบหน้า (Facial Injuries) นายรูดี ทอมจาโนวิช โจทก์ จึงได้นำคดีมาฟ้องต่อศาลยุติธรรมให้บริษัทแคลิฟอร์เนีย สปอร์ต (California Sports, Inc.) จำเลยในฐานะที่เป็นนายจ้างของนายเคอร์มิต วอร์ชิงตัน ร่วมกันรับผิดกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิด ซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปละเมิดต่อนายรูดี ทอมจาโนวิช โจทก์ ในการแข่งขันกีฬาบาสเกตบอลอาชีพอันถือเป็นการกระทำในทางการที่จ้างนั้น อันถือเป็นการรับผิดเพื่อละเมิดทางการกีฬาอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่น (Vicarious Liability for the Acts) ศาลสหรัฐอเมริกาได้พิพากษาให้บริษัทแคลิฟอร์เนีย สปอร์ต จำเลยต้องร่วมรับผิดชำระค่าเสียหายในการกระทำละเมิดของนายเคอร์มิต วอร์ชิงตัน ให้แก่โจทก์ เป็นต้น¹⁴

3) ความรับผิดเพื่อความเสียหายอันเกิดจากทรัพย์สินทางการกีฬา ได้แก่ ความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการกีฬา เช่น ผู้ผลิต ผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกอุปกรณ์กีฬา ต้องรับผิดเพื่อความเสียหายอันเกิดจากทรัพย์สินทางการกีฬา หากกฎหมายกำหนดเอาไว้อย่างชัดเจนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าวต้องรับผิดในความเสียหายเอาไว้อย่างชัดเจน โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าวได้ตั้งใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ กล่าวคือ มีกฎหมายบัญญัติสันนิษฐานให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียดังกล่าวต้องรับผิดหากมีความเสียหายจากทรัพย์สินทางการกีฬาหรือผลิตภัณฑ์กีฬาเกิดขึ้นต่อผู้เสียหายหรือผู้ต้องเสียหาย ตัวอย่างเช่น คดีที่ศาลสหรัฐอเมริกาได้พิจารณาพิพากษตามกฎหมายมลรัฐโรดไอแลนด์ (Rhode Island Law)¹⁵ ให้บุคคลใดออกแบบผลิตภัณฑ์กีฬาที่ไม่ได้มาตรฐานความปลอดภัยสินค้าหรือไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่ความชำรุดบกพร่องอันเนื่องมาจากการออกแบบผลิตภัณฑ์กีฬานั้น

¹⁴ Tomjanovich v. California Sports, Inc., no. H-78-243 (S.D. Tex., 1979).

¹⁵ Everett v. Bucky Warren, Inc., 380 N.E.2D 653, 376 Mass 280 (Supreme Court of the United States, n.d.).

เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะมีนักกีฬาฮอกกี้ระดับนักเรียนชั้นประถม (Hockey Player of a Preparatory School) เป็นฝ่ายโจทก์ ได้รับบาดเจ็บบริเวณใบหน้าและศีรษะอันเกิดจากการออกแบบหมวกสำหรับผู้เล่นกีฬาฮอกกี้ (Helmet) โดยผู้ผลิตหมวกสำหรับผู้เล่นกีฬาฮอกกี้เป็นฝ่ายจำเลย ได้ทำการออกแบบหมวกดังกล่าวในลักษณะที่ไม่ได้มาตรฐานความปลอดภัย (Not for Safety) และเพียงมุ่งให้ปรับขนาดให้เข้ากับหัวผู้สวมใส่ได้ง่าย (Ease of Adjustment) เพื่อประโยชน์ในทางการค้าเท่านั้น หมวกในลักษณะเช่นนี้ถูกเรียกว่าหมวกฮอกกี้สามส่วน (Three-section Helmet) ในขณะเดียวกันท้องตลาดประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการวางขายหมวกฮอกกี้หนึ่งส่วน (One-section Helmets) ซึ่งมีลักษณะที่ได้มาตรฐานความปลอดภัยและปราศจากช่องว่างบริเวณหน้าหมวก (Gap) จึงสามารถปกป้องส่วนใบหน้าและศีรษะของผู้เล่นกีฬาฮอกกี้ ไม่ทำให้ลูกฮอกกี้สามารถทะลุหมวก (Penetrate) มาปะทะใบหน้าของผู้เล่นได้เช่นเดียวกับหมวกฮอกกี้สามส่วน ศาลสหรัฐอเมริกาจึงเห็นว่าผู้ผลิตหมวกสำหรับผู้เล่นกีฬาฮอกกี้เป็นฝ่ายจำเลยต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดจากสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่ปลอดภัย เมื่อนักกีฬาฮอกกี้ระดับนักเรียนชั้นประถมฝ่ายโจทก์นำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยไปใช้จนก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพร่างกายแล้ว ผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่ายหมวกสำหรับผู้เล่นกีฬาฮอกกี้ฝ่ายจำเลยจึงต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการผลิตและจำหน่ายสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

จากที่กล่าวมาในข้างต้น ศาลยุติธรรมในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาได้พิจารณาพิพากษาคดีละเมิดทางแพ่งเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงหรือการบาดเจ็บจากการกระทบกระทั่งของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในแวดวงกีฬา¹⁶ ซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างเกมการแข่งขันกีฬาในระดับชาติ เช่น ลีกฮอกกี้แห่งชาติ (NHL) และลีกสมาคมกีฬาเบสบอลแห่งชาติ (NBA) กับลีกในระดับท้องถิ่น การแข่งขันกีฬาฟุตบอลที่จัดขึ้นโดยเทศบาลท้องถิ่นและการแข่งขันกีฬาฮอกกี้ระดับนักเรียนชั้นประถม เป็นทั้งในส่วนที่เป็นความรับผิดชอบเพื่อละเมิดทางการกีฬาอันเกิดจากการกระทำของตนเอง ความรับผิดชอบเพื่อละเมิดทางการกีฬาอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่นและความรับผิดชอบเด็ดขาด อย่างไรก็ตาม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในแวดวงกีฬาในฐานะที่เป็นผู้ต้องเสียหายในคดีละเมิดทางแพ่ง ยังต้องใช้สิทธิของตนต่อสู้เรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำละเมิดภายหลังจากที่เกิดเหตุละเมิดเกิดขึ้น (นิติเหตุ) เพื่อเยียวยาให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิม ซึ่งการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนนี้อาจต้องมีการเสียเงินค่าทนายความและค่าจ้างที่ปรึกษากฎหมายและอาจต้องใช้ระยะเวลายาวนานเกินสมควร ขณะที่ไม่ว่าศาลยุติธรรมในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาจะพิจารณาพิพากษาให้คดีดังกล่าวมีผลเป็นอย่างไร ผู้เขียนเห็นว่าการพิจารณาพิพากษาคดีละเมิดทางการกีฬาที่สำคัญจะนำไปสู่การอธิบายเหตุและผลของคดีให้สาธารณชนได้ตระหนักและเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งหรือประเด็นพิพาทระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในแวดวงกีฬาได้

3. การใช้ความรุนแรงในกีฬาอาชีพกับละเมิดทางการกีฬา

การใช้ความรุนแรงในกีฬาอาชีพกับละเมิดทางการกีฬานั้น จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าความรับผิดชอบเพื่อละเมิดอันเกิดจากการใช้ความรุนแรงในกีฬาอาชีพในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา ไม่ว่าจะ

¹⁶ William P. Hoyer, "How Tort Law Operates in Recreation, Sports & Field Trip Environments," last modified 2007, accessed March 8, 2018, <https://www.stetson.edu/law/academics/highered/home/media/2007/TortLawRecreation.pdf/>

เกิดจากการกระทำโดยจงใจก็ดีหรือประมาทเลินเล่อทั่วไป รวมไปถึงประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงก็ตาม ถือเป็นเหตุประการสำคัญที่ทำให้เกิดนิติเหตุหรือสาเหตุที่ก่อให้เกิดหนี้ละเมิดที่ผู้กระทำละเมิดจะต้องชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้ถูกกระทำละเมิด อีกทั้งในการกระทำเดียวกันก็อาจเป็นการกระทำที่ทั้งเป็นอาชญากรรม (Crime) (ผู้เสียหายต้องดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา) กับเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎของเกมการแข่งขันกีฬา (ผู้เสียหายต้องดำเนินการตามระบบดำเนินการทางวินัย (Disciplinary System) และการควบคุมภายในตามแต่ละลีกการแข่งขัน (League Internal Control) ไปในคราวเดียวกัน¹⁷ อีกทั้งกฎหมายอาญาต้องตีความโดยเคร่งครัด ถ้าไม่มีกฎหมายอาญาบัญญัติเอาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ก็ย่อมไม่มีความผิดและไม่มีโทษ แต่หากเป็นกฎหมายละเมิดทางแพ่งแล้ว ต้องตีความตามตัวอักษรหรือตามเจตนารมณ์ของหลักกฎหมายละเมิดคอมมอนลอว์หรือกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้ถูกละเมิดสิทธิในระบบคอมมอนลอว์ ศาลยุติธรรมในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาอาจตีความขยายความคุ้มครองไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในแวดวงกีฬาให้ได้รับความคุ้มครองสิทธิหรือได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เหมาะสม อีกประการหนึ่ง กฎหมายอาญาหรือกฎของเกมการแข่งขันกีฬานั้นมีวัตถุประสงค์ที่จะลงโทษ (Sanction) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในแวดวงกีฬาในฐานะที่เป็นผู้กระทำความผิดอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายอาญาหรือกฎของเกมการแข่งขันกีฬาอย่างหนึ่งอย่างใด ส่วนความรับผิดทางแพ่งเป็นเรื่องของการเรียกค่าสินไหมทดแทนและการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

จากปัญหาการใช้ความรุนแรงในระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในแวดวงกีฬา ทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาเคยมีความคิดที่จะบัญญัติกฎหมายเฉพาะสำหรับควบคุมปัญหาดังกล่าว ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติความรุนแรงทางการกีฬา ค.ศ. 1980 และร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการความรุนแรงทางการกีฬา ค.ศ. 1983

1) ร่างพระราชบัญญัติความรุนแรงทางการกีฬา ค.ศ. 1980 (Sports Violence Act of 1980) ได้แก่ ร่างกฎหมายที่ถูกจัดทำขึ้นเพื่อปัญหาการแก้ไขการใช้ความรุนแรงในระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในแวดวงกีฬาจากการใช้ความรุนแรงมากกว่าปกติ (Using Excessive Physical Force) ระหว่างเกมการแข่งขันกีฬาอาชีพกำลังดำเนินอยู่ การใช้ความรุนแรงเช่นนี้ย่อมเกิดขึ้นเมื่อนักกีฬาอาชีพผู้ลงทำการแข่งขันกีฬาได้ตั้งเวทีหน้าที่ที่จะต้องป้องกันผลร้ายไม่ให้เกิดขึ้นกับนักกีฬาฝ่ายตรงกันข้ามและผู้เล่นกีฬาคนอื่นที่ร่วมการแข่งขัน อันน่าจะถือให้เป็นการปฏิบัติต่ำกว่ามาตรฐานที่พึงปฏิบัติในฐานะที่เป็นผู้ร่วมทำการแข่งขันกีฬาอาชีพ (Standards of Conduct for Professional Sports Participants) เมื่อเกมการแข่งขันระดับลีกในประเทศสหรัฐอเมริกามีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และนักกีฬาอาชีพอาจอาศัยช่องของการเล่นกีฬาอาชีพมากระทำละเมิดต่อชีวิตและร่างกายของผู้เล่นฝ่ายตรงกันข้ามมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคลโดยทั่วไป การใช้มาตรการทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญามาบังคับกับการกระทำด้วยความรุนแรงทางการกีฬาจึงอาจไม่เหมาะสม ดังนั้นผู้สนับสนุนร่างกฎหมายฉบับนี้ นายโรนัลด์ มิลตัน มอตต์ (Ronald Milton Mottl) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคเดโมแครต) ได้เสนอให้มีการกำหนดโทษจำคุกเป็นเวลา 1 ปีแก่นักกีฬาอาชีพ (Imposing Up to One Year in Prison for Professional Athletes) และ/หรือปรับเป็นจำนวนเงินจำนวน 5,000 เหรียญ

¹⁷ John F. Carrol, "Torts in Sports-I'll See You in Court," 537-553.

สหรัฐ ในกรณีที่นักกีฬาอาชีพควรจะได้รู้ว่าเป็นการใช้ความรุนแรงมากกว่าปกติ (\$5,000 Fine for Any Player in a Professional Sports Event Who Knowingly Uses Excessive Physical Force)¹⁸ โดยให้นักกีฬาอาชีพผู้กระทำความผิดได้หลายจำและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งสามารถรักษาสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ในแวดวงกีฬา แต่ทว่าร่างกฎหมายดังกล่าวไม่ผ่านการออกเสียงสนับสนุนพิจารณาจากรัฐสภาสหรัฐอเมริกา

2) ร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการความรุนแรงทางการกีฬา ค.ศ. 1983 (Sports Violence Arbitration Act of 1983) ได้แก่ ร่างกฎหมายที่ถูกจัดทำขึ้นมาเพื่อก่อตั้งศาลอนุญาโตตุลาการชำนาญพิเศษเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท อันเนื่องมาจากการใช้ความรุนแรงเกินความจำเป็นในระหว่างการแข่งขันกีฬา (Sports Court for Excessive Violence) ผู้สนับสนุนร่างกฎหมายฉบับนี้ นายแอนดรูว์ แดสเชล (Thomas Andrew Daschle) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคเดโมแครตได้นำเสนอแนวคิดการสร้างระบบอนุญาโตตุลาการ (Arbitration System) ระบุข้อพิพาทในกรณีที่นักกีฬาอาชีพที่ถูกปฏิบัติโดยใช้ความรุนแรงเกินต่อความจำเป็นในระหว่างการแข่งขันกีฬาจนเกิดความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดต่อเนื้อตัวร่างกาย ไม่ว่าจะ เป็นอาการบาดเจ็บหรือบาดเจ็บสาหัส รวมไปถึงบาดเจ็บเรื้อรัง (Sustain Injuries) นักกีฬาอาชีพผู้นั้นอาจนำเสนอข้อพิพาทต่อศาลอนุญาโตตุลาการชำนาญพิเศษเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการใช้ความรุนแรงเกินความจำเป็นในระหว่างการแข่งขันกีฬา¹⁹ โดยศาลอนุญาโตตุลาการดังกล่าวมีอำนาจพิจารณาเพื่อลดปริมาณคดีข้อพิพาทอันเนื่องมาจากการใช้ความรุนแรงเกินความจำเป็นในระหว่างการแข่งขันกีฬาไม่ให้ขึ้นสู่ศาลยุติธรรมในจำนวนมากเกินความจำเป็น อย่างไรก็ตาม ร่างกฎหมายฉบับนี้ไม่ผ่านการออกเสียงสนับสนุนพิจารณาจากรัฐสภาสหรัฐอเมริกา

4. สรุปผล

กล่าวโดยสรุปแล้ว คดีละเมิดทางการกีฬาในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาได้เกิดขึ้นเมื่อมีการฟ้องร้องในแวดวงกีฬาอาชีพเพื่อเรียกค่าเสียหายจากการกระทำละเมิดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬา โดยเฉพาะกรณีที่นักกีฬาอาชีพฝ่ายหนึ่งได้กระทำละเมิดต่อนักกีฬาอาชีพฝ่ายตรงกันข้าม จนเป็นเหตุให้นักกีฬาอาชีพฝ่ายตรงกันข้ามได้รับความเสียหายแก่ร่างกาย ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายดังกล่าวจะเกิดอาการบาดเจ็บสาหัสจากการแข่งขันกีฬาหรือการบาดเจ็บเรื้อรังอันเนื่องมาจากการแข่งขันก็ตาม เมื่อศาลยุติธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดาได้วางบรรทัดฐานเอาไว้ หากนักกีฬาอาชีพผู้กระทำละเมิดโดยจงใจใช้ความรุนแรงหรือกระทำละเมิดโดยประมาทเลินเล่อ (รวมถึงประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง) จนก่อให้เกิดผลร้ายเกิดขึ้นกับนักกีฬาฝ่ายตรงกันข้ามและผู้เล่นกีฬาคนอื่นที่ร่วมการแข่งขันแล้วเช่นว่านี้ นักกีฬาอาชีพผู้กระทำละเมิดต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อเยียวยาให้นักกีฬาอาชีพผู้ถูกละเมิดกลับคืนสู่ฐานะเดิม

¹⁸ Library of Congress, "H.R. 7903 Sports Violence Act of 1980," last modified n.d., accessed March 8, 2019, <https://www.congress.gov/bill/96th-congress/house-bill/7903/>

¹⁹ Library of Congress, "H.R. 4495 Sports Violence Arbitration Act of 1983," last modified n.d., accessed March 8, 2019, <https://www.congress.gov/bil/98th-congress/house-bill/4495/>

จากตัวอย่างคดีละเมิดทางการกีฬาที่ศาลยุติธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา ได้เคยวางบรรทัดฐานที่ถูกหยิบยกมาในข้างต้น ได้แก่ ความรับผิดเพื่อละเมิดทางการกีฬาอันเกิดจากการกระทำของตนเอง ความรับผิดเพื่อละเมิดทางการกีฬาอันเกิดจากการกระทำของบุคคลอื่นและความรับผิดเด็ดขาด ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการใช้ความรุนแรงจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬา และแสดงให้เห็นถึงปัญหาของการประมาทเลินเล่อไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ตนจะต้องพึงใช้ความระมัดระวัง จนเป็นเหตุให้บังเกิดความเสียหายแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬา อีกทั้งศาลยุติธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศแคนาดา ยังเข้ามามีบทบาทในการวางบรรทัดฐานคดีละเมิดทางการกีฬา ควบคู่ไปกับการวางหลักเกณฑ์ในเรื่องของการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแวดวงกีฬาที่ถูกกระทำละเมิดอีกทางหนึ่งด้วย

References

- Carrol, John F. "Torts in Sports-I'll See You in Court." *Akron Law Review* 3, no. 16 (July 1983): 537-553.
- Citron, Jeffrey A., and Mark Ableman. "Civil Liability in the Arena of Professional Sports." *UBC Law Review* 2, no. 36 (June 2003): 193-203.
- Epstein, Adam. "Teaching Torts with Sports." *Journal of Legal Studies Education* 1, no. 28 (February 2011): 117-142.
- Gulotta, Stephen J. "Torts in Sports-detering Violence in Professional Athletics." *Fordham Law Review* 5, no. 48 (April 1980): 764-793.
- Hoye, William P. "How Tort Law Operates in Recreation, Sports & Field Trip Environments." Last modified 2007. Accessed March 8, 2018. <https://www.stetson.edu/law/academics/highered/home/media/2007/TortLawRecreation.pdf/>
- Hunter, Richard J. "An "Insider's" Guide to the Legal Liability of Sports Contest Officials." *Marquette Sports Law Review* 2, no. 15 (June 2005): 369-414.
- Library of Congress. "H.R. 7903 Sports Violence Act of 1980." Last modified n.d. Accessed March 8, 2019. <https://www.congress.gov/bill/96th-congress/house-bill/7903/>
- Library of Congress. "H.R. 4495 Sports Violence Arbitration Act of 1983." Last modified n.d. Accessed March 8, 2019. <https://www.congress.gov/bill/98th-congress/house-bill/4495/>
- Sawyer, Thomas H. "Torts, Negligence, Duty and Sports Injuries." *Journal of Physical Education, Recreation and Dance* 4, no. 74 (February 2013): 18-19.

US Legal. "Tort Law." Last modified n.d. Accessed March 8, 2019. <https://www.sportslaw.uslegal.com/tort-law/>

Urban, Jay A. "Sports Torts in Wisconsin." *Marquette Sports Law Review* 2, no. 8 (April 1998): 365-386.